

LIIKKUVA KOULU
skolan i rörelse

NUOREN KOULUYHTEISÖASEMA

Miten nuoren kokemus kouluyhteisöasema on
yhteydessä liikkumiseen?

Katja Rajala, LIKES-tutkimuskeskus

Nuoren kokemus kouluyhteisöasema on yläkouluikäisen nuoren oma käsitys siitä, mikä on hänen paikkansa oman kouluyhteisön sosiaalisessa arvojärjestyksessä.

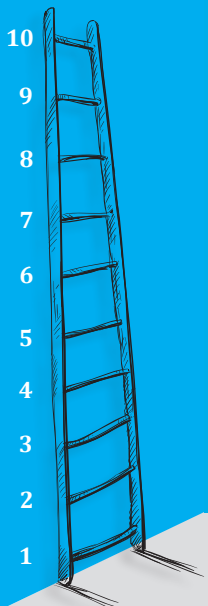
Miten tutkittiin?

Aineisto ja menetelmät

Liikkuva koulu -ohjelman seuranta

- nettikysely (kevät 2013): 11 koulua, 1 678 oppilasta
- oppilaiden havainnointi ja 8. lk. tyttöjen haastattelut (lv. 2013–14): yksi koulu

Nuoren koulu yhteisöasema

Koulu yhteisöasemaa on selvitetty tikaskysymyksellä: Kuvittele, että tikkaat kuvaavat kouluasi. Tikkaiden yläpäähän sijoittuvat ne koulusi oppilaat, joita arvostetaan eniten ja joiden seurassa useimmat haluavat olla. Tikkaiden alapäässä ovat oppilaat, joita kukaan ei arvosta ja joiden kanssa kukaan ei halua olla. Mihin kohtaan sijoittaisit itsesi näillä tikkailla?

(Esim. Goodman ym. 2001; Kalalahti ym. 2011)

Haastattelut

Kuinka kokemus omasta koulu yhteisöasemasta heijastuu nuorten toimimiseen ja liikkumiseen koulun tiloissa välitunneilla?

Tätä tutkittiin haastattelemalla 8. luokan tyttöjä. Haastatteluissa hyödynnettiin karttatehtävää (Stenvall 2013):

- Tytöt merkitsivät koulun pohjapiirroksen eri väreillä sellaisia paikkoja, joihin he liittyvät myönteisiä tai kielteisiä tunteita ja kokemuksia.
- Haastatteluissa tytöt kertoivat pohjapiirroksen tekemistään merkinnöistä sekä merkintöihin liittyvistä tunteista ja toiminnasta.
- Haastatteluiden lopuksi tytöt arvioivat omaa koulu yhteisöasemaansa tikapuukysymyksen avulla.

Haastattelulainauksia

”No siellä on aina ärsyttävii tyyppejä, tai siel on nykyisiä ysiluokkalaisia, niin se on tosi epämukavaa kulkea siitä ohitte, kun ne voi huudella jotain tai näin. Mä en kauheesti siellä liiku.”

”Joo, tuo 7.-9.-luokkalaisten piha, niin se on kiva niinku silleen, että voi olla niinku erikäisten kanssa, niinku seiskojen ja kasien ja ysien kanssa yhdessä.”

Tulokset

Kyselyn tulokset

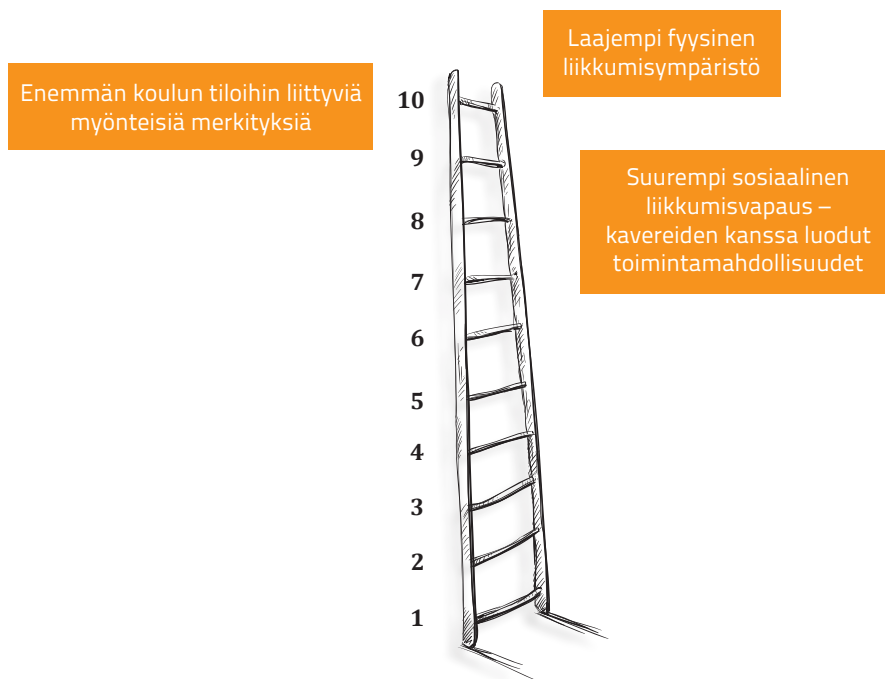
Nuoren kokema korkea sosiaalinen asema kouluyhteisössä oli yhteydessä

- välitunti liikuntaan tytöillä ja pojilla
- osallistumiseen välituntiliikunnan suunnitteluun tytöillä.

→ Mitä korkeammaksi nuoret kokivat oman kouluyhteisöasemansa, sitä aktiivisempia he olivat.

Haastattelun tulokset

Korkeaksi koettu kouluyhteisöasema antaa tilaa liikkumiselle

Yläkoulun tyttöjen kokemus omasta kouluyhteisöasemastaan vaikuttaa siihen, kuinka vapaasti he liikkuvat välituntisin koulun tiloissa:

- Kokemus matalasta kouluyhteisöasemasta voi rajoittaa pääsyä koulun tiloihin.
- Kokemus korkeasta kouluyhteisöasemasta näyttäisi avaavan pääsyä koulun erilaisiin tiloihin.

”Mä tykkään olla semmoisissa paikoissa, joissa on paljon ihmisiä ja toi katos on semmonen, että siellä on aina hirveesti porukkaa. Mun mielestä se on sikakiva tunne olla siellä niitten kaikkien keskellä.”

”No siis siel on yleensä tosi kiva olla, mut jos siellä on liikaa väkeä, niin voi tuntea ittensä vähän yksinäiseksi. (...) No kun siellä voi hyvin olla vaikka kaksikymmentä tyyppiä ja sitte jotkut säätää siinä ja pitää showtansa ja sitte siinä voi jäädä vähän yksinäiseksi.”

Johtopäätökset

Samoista koulutiloista muodostuu eri nuorille hyvin erilaisia liikkumisympäristöjä: toisilla nuorilla toimintamahdollisuuksia on enemmän ja toisilla vähemmän.

Taustalla vaikuttavat nuorten erilaiset ryhmäjäsennytydet ja ryhmien väliset hierarkiat.

Nuorten tiloihin liittämät merkitykset ja niihin pohjautuvat toimintamahdollisuudet tulisi huomioida suunniteltaessa liikkumisen lisäämistä koulupäivään.

Koulun tilojen kehittäminen tulee tehdä yhdessä erilaisten oppilasryhmien kanssa, jolloin oppilaat voivat osallistua välituntitoiminnan suunnitteluun omista vertaisryhmissään.

Pohdittavaksi ja keskusteltavaksi:

- > Yläkoulun arkeen vaikuttavat tutkitusti erilaiset kaveriporukat ja niiden väliset suhteet. Näkyvätkö erilaiset ryhmien väliset arvojärjestykset teidän koulussanne? Miten?
- > Vaikuttavatko erilaiset arvojärjestykset nuorten mahdollisuuksiin liikkua koulun tiloissa? Miten?
- > Kuinka nämä arvojärjestykset pitäisi ottaa huomioon, kun suunnitellaan liikkumisen lisäämistä?
- > Miten voitaisiin lisätä myös niiden oppilaiden liikkumismahdollisuuksia, jotka syystä tai toisesta kokevat, etteivät voi liikkua vapaasti koulun tiloissa?
- > Kuinka kaikilla nuorilla on mahdollisuus osallistua liikkumisen suunnitteluun?
- > Kuinka kaikilla on mahdollisuus halutessaan kertoa oma mielipiteensä?

Lähteet

Goodman, E., Adler, N. E., Kawachi, I., Frazier, A. L., Huang, B. & Colditz, G. A. 2001. Adolescents' perceptions of social status: development and evaluation of a new indicator. *Pediatrics* 108 (2), E31.

Kalalahti, M., Karvonen, S. & Rahkonen, O. 2011. Koululaisten sosiaaliset hierarkiat ja koulumyönteisyys. *Sosiologia* 48 (3), 221–237.

Rajala, K., Itkonen, H. & Laine, K. 2015. Yläkouluikäisten tyttöjen subjektiivinen sosiaalinen asema ja koulun tilojen merkityksellisyys liikkumisympäristönä. *Kasvatus* 46 (5), 448–459.

Rajala, K., Itkonen, H., Kankaanpää, A., Tammelin, T. & Laine, K. 2014. Yläkoululaisten subjektiivisen sosiaalisen aseman yhteys välituntiliikuntaan ja osallisuuteen. *Liikunta & Tiede* 51 (6), 63–70.

Stenvall, E. 2013. MAPOLIS – Menetelmästä kokemuksiin. *Alue ja ympäristö* 42 (2), 74–78.